

Normerande utbildningsområden för BALSAMS medlemsskolor

Tvåårig eftergymnasial
socialpedagogisk/behandlingspedagogisk yrkesutbildning.

2014-10-03

Innehållsförteckning

Inledning	3
Utbildningsområde 1: Socialt välfärdsarbete – Etik och värdegrunder	4
Utbildningsområde 2: Det sociala arbetets organisation och utveckling	4
Utbildningsområde 3: Samhälle	5
Utbildningsområde 4: Individ och grupp	5
Utbildningsområde 5: Socialpedagogiskt arbete – fokus på förhållningssätt och bemötande	6
Utbildningsområde 6: Metoder i socialt förändringsarbete	7
Utbildningsområde 7. Specialisering/Fördjupning	8
Utbildningsområde 8: Kunskapsteori och vetenskaplig metod	8
Utbildningsområde 9: Lärande i Arbete (LiA)	8

Inledning

Föreningen BALSAM är en branschorganisation för utveckling och kvalitetssäkring av tvååriga socialpedagogiska yrkesutbildningar anordnade av folkhögskolor i form av yrkeshögskoleutbildning eller folkhögskoleutbildning. Utbildningarna är eftergymnasiala och kännetecknas av nedanstående utbildningsområden som gemensamt utarbetats och godkänts av BALSAM skolorna. Varje skola har samtidigt sin specifika profil. Utbildningsområdena är vägledande för skolornas planering av innehåll och inriktning. Utbildningarna leder till generella yrkeskunskaper i socialpedagogiskt/behandlingspedagogiskt arbete.

Varje utbildare inom BALSAM är fri att programförklara sin utbildning och benämna den med eventuell yrkestitel exempelvis behandlingspedagog.

Till detta dokument finns också ett appendix med en precisering av varje utbildningsområdes mål gällande kunskaper, färdigheter och kompetens. Appendix skall ses som en vägledning till respektive utbildare att fritt använda.

Utbildningsområde 1: Socialt välfärdsarbete – Etik och värdegrunder.

Inom utbildningsområdet läggs tonvikt på utveckling av personliga tanke- och handlingsmönster i förhållande till den värdegrund och de teorier, perspektiv och etiska begrepp som är viktiga i det sociala arbetet. Målgrupperna för det sociala arbetet identifieras och problematiseras. Villkoren för att vara aktör i socialt arbete undersöks.

Deltagaren får insikt om och utvecklar sin förmåga att praktisera det sociala arbetets värdegrund. Grundläggande etiska värden avses här vara innebörden av mänskliga fri och rättigheter. Fokus ligger på en yrkesetik som har sin grund i dessa begrepp.

Deltagaren utvecklar sin förmåga till självinsikt, empati och reflektion, samt utvecklar sitt bemötande som bör innehålla tydlig respekt för individens behov av integritet, rättskänsla och delaktighet.

Detta utbildningsområde ger deltagaren teoretiska kunskaper samt utvecklar personliga förhållningssätt och färdigheter.

- Delområde 1.1. Socialpedagogiskt arbete som yrke
- Delområde 1.2. Det sociala välfärdsarbetets aktörer och mångfald
- Delområde 1.3 Välfärdsarbetets grundvärden, etik och förhållningssätt
- Delområde 1.4 Personen i yrket och yrket i personen – attityder och lämplighet

Utbildningsområde 2: Det sociala arbetets organisation och utveckling

Inom utbildningsområdet behandlas individ-, grupp- och organisationsnivå som en viktig del av det sociala välfärdsarbetet. Organisationsteori, ledarskap och praxisutveckling inom det organisationsteoretiska fältet betonas.

Det sociala arbetets uppdrag och roll i välfärdssamhället synliggörs, analyseras och tydliggörs. Fokus ligger på kunskap om lagstiftning och styrdokument som är relevanta för socialt arbete och relaterade områden. Deltagaren utvecklar sin förmåga att värdera vilken lagstiftning som är styrande och användbara i förhållande till olika situationer i arbetet.

I socialt arbete är den professionelles, arbetsgruppens och organisationens förmåga att utveckla arbetsformer och beskriva resultat en viktig del. Detsamma gäller medarbetarens förmåga att identifiera dilemman och utvecklingsområden, och i samarbete med kollegor och ledning utveckla arbetsformer och yrkesroll. Att deltagaren utvecklar sådana kunskaper och färdigheter och förståelse av dessas ständiga utveckling, fokuseras i detta utbildningsområde.

Dessutom utvecklas färdigheter för dokumentation för såväl egen utveckling som för kvalitetssäkring och kontinuitet i socialt arbete.

- Delområde 2.1 Lagstiftning, styrdokument och fördrag
- Delområde 2.2 Uppdrag, organisation och ledning
- Delområde 2.3 Utvecklingsperspektiv
- Delområde 2.4 Trygg och säker arbetsmiljö
- Delområde 2.5 Dokumentation

Utbildningsområde 3: Samhälle

Inom utbildningsområdet skapas kunskap om sociologiska teorier och begrepp för att deltagarna ska se sig själva och sin yrkesroll ur olika perspektiv. Här skapas förståelse för hur olika grupper i samhället påverkas av samhällsstrukturer och hur de påverkar utvecklingen i samhället. Det kan avse folkrörelsearbete och andra rörelser i civilsamhället. Socialpolitik, välfärdsstat och välfärdsarbete diskuteras, liksom det mångkulturella samhällets förutsättningar. Området genomsyras av sociokulturella och intersektionella perspektiv.

Socialpsykologins framväxt studeras i spänningsfältet mellan psykologi och sociologi. Socialpsykologiska teorier och begrepp är av betydelse för den studerandes förmåga att förstå sociologiska aspekter av människors samspel och hur vi skapar strukturer som sedan styr oss.

Förståelse för normbildande samhällsprocesser ställs i relation till avvikande och destruktiva beteenden på individ- och gruppnivåer.

- Delområde 3.1 Socialt samspel och vardagsliv
- Delområde 3.2 Sociala system, delsystem och maktstrukturer
- Delområde 3.3 Normalitet, avvikelse och intersektionalitet i socialt arbete
- Delområde 3.4 Sociala strukturer, kulturer och kulturkompetens

Utbildningsområde 4: Individ och grupp

Inom utbildningsområdet ges kunskap i psykologi och psykiatri ur olika perspektiv. Människans beteende, tankar, känslor och samspel med andra människor är grunden för detta utbildningsområde. Gränssnittet mellan psykologi och psykiatri tydliggörs.

Gruppens psykologi och dynamik ägnas särskilt intresse utifrån teoretiska och praktiska utvecklingsaspekter. Fokus ligger på såväl den professionella gruppen som på arbetet med grupper i det socialpedagogiska arbetet.

Begreppet normalitet och hur människor utvecklar en identitet utanför normaliteten behandlas även utifrån psykologiska utgångspunkter. I utbildningsområdet ingår

också att identifiera och diskutera olika förklaringar till psykisk hälsa och ohälsa. Vanligt förekommande psykiatriska diagnoser och grunder för psykiatrisk behandling tydliggörs med koppling till kommande arbetsuppgifter.

Kommunikationsmönster identifieras och analyseras utifrån socialpedagogiska utgångspunkter. Det kan avse behovet av kommunikation mellan olika aktörer i vårdflätor och nätverk och hur man här kan utveckla en professionell dialog. Möjligheter och fallgropar i kommunikation synliggörs och deltagaren utvecklar insikt och förståelse som gör det möjligt att utveckla egna kommunikationsstrategier i yrkesrollen.

- Delområde 4.1 Psykologins grunder – Psykisk hälsa och ohälsa
- Delområde 4.2 Neuropsykologiska och psykiatriska funktionsnedsättningar
- Delområde 4.3 Människors utveckling
- Delområde 4.4 Gruppens psykologi
- Delområde 4.5 Beroende och missbruk
- Delområde 4.6 Kommunikation

Utbildningsområde 5: Socialpedagogiskt arbete – fokus på förhållningssätt och bemötande.

Utbildningsområdet tar sin utgångspunkt i ett helhetsperspektiv där människors totala livssituation är i fokus. Området har sin grund i både praktiskt socialpedagogiskt arbete och vetenskapliga ämnesområden och bygger på de etiska perspektiv och den värdegrund som behandlats i utbildningsområde 1.

Bemötande inom organisationen, mellan kollegor och ledning samt bemötande av andra yrkesprofessioner diskuteras från ett yrkesmässigt personligt perspektiv, liksom bemötande av och samspelet med klienter och anhöriga. Deltagaren utvecklar ett professionellt förhållningssätt samt ökar sin förmåga till självreflektion i förhållande till yrkesrollen.

Skillnader mellan bemötandet i slutenvård och olika former av socialpedagogiskt arbete i öppna former synliggörs och deltagaren får en förståelse för önskvärda kompetensbehov inom olika delar av yrkesrollen.

Praktisk användning av de teorier som fokuseras inom detta utbildningsområde skapar kunskaper och färdigheter för god kvalitet i det socialpedagogiska arbetet.

- Delområde 5.1. Grundläggande förhållningssätt och bemötande i socialpedagogiskt arbete
- Delområde 5.2. Teorier och strategier för utveckling av kvalitet och effektivitet
- Delområde 5.3 Bemötande i slutenvård och öppenvård
- Delområde 5.4 Teorier i socialt arbete

Utbildningsområde 6: Metoder i socialt förändringsarbete.

Utbildningsområdet innehåller pedagogiska och socialpedagogiska teorier, kunskaper och färdigheter. Området innefattar en historisk plattform och orientering om pedagogikens förgrundsteorier. Teorier och förklaringsmodeller i socialpedagogiskt arbete synliggörs.

Deltagaren utvecklar en förmåga att relatera olika metodval till socialpedagogiska arbetsformer. Deltagaren lär sig också att bedöma hur olika traditioner, teorier och begrepp inom socialt arbete och socialpedagogik bör påverka yrkesrollen.

Förmågan att uppmuntra lärande och utveckling som socialpedagogisk strategi tränas i växelverkan mellan teori och praktiskt arbete. Metoder och tekniker är en betydande del av detta utbildningsområde, och bör tränas inom ramen av ett professionellt förhållningssätt och en medvetenhet om vikten av evidensbaserade arbetssätt.

Mötet och samtalet mellan människor är en central pedagogisk grund i förändringsarbete. Inom utbildningsområdet läggs fokus på samtalet som grund för utveckling på både individ- och gruppnivå. Olika samtalsmetoder tränas.

- Delområde 6.1 Socialpedagogiken – rötter och utveckling
- Delområde 6.2 Förklaringsmodeller inom det sociala fältet
- Delområde 6.3 Metoder i socialt förändringsarbete
- Delområde 6.4 Samtalsmetoder

Utbildningsområde 7: Specialisering/Fördjupning

Utbildningsområdet skapar möjligheter för utbildaren att erbjuda specialisering i ämne som är relaterat till övriga utbildningsområden.

Utbildningsområdet fokuserar på fördjupad utveckling av kunskaper och färdigheter i olika förhållningssätt och metoder kopplade till socialpedagogiskt arbete eller en ämnesfördjupning eller en specialisering mot ett visst yrkesområde.

Utbildningsområde 8: Kunskapsteori och vetenskaplig metod.

Detta utbildningsområde handlar om att ge färdigheter att relatera praxiskunskap till olika teorier. Detta främjar den egna lärprocessen och ger kompetens att beforska sin egen och andras arbetsvardag utifrån ett vetenskapligt förhållningssätt. Begreppet evidens och evidensbaserad synliggörs.

Att arbeta under avgränsad tid med en tydlig frågeställning och med vetenskapliga metoder är en del av detta utbildningsområde. Läsning av vetenskapligt material och eget vetenskapligt präglad skrivande ingår. Projektarbete och projektmetodik berörs också här

- Delområde 8.1 Arbetserfarenheter och teoretiska samband
- Delområde 8.2 Projekt
- Delområde 8.3 Att beforska det sociala välfärdsarbetet
- Delområde 8.4 Vetenskapligt skrivande

Utbildningsområde 9: Lärande i Arbete(LiA)

Under utbildningsområdet LiA skall den studerande tillämpa och utveckla sina teoretiska kunskaper till praktiskt socialt arbete. Genom växelverkan mellan skolförlagda studier och konkret arbete i olika socialpedagogiska miljöer fördjupas deltagarens kunskaper och färdigheter.

Tillsammans med yrkesverksamma i socialt arbete utvecklar deltagaren sin kompetens att hantera de konkreta situationer som utgör en del av yrkesrollen och utvecklar en tydlig yrkesidentitet. Deltagaren får kännedom om olika arbetsplatsers organisation, rutiner och styrande lagstiftning. Deltagaren får undersöka i vilken miljö som organisationen verkar i och med vilka den samspelar.

Den studerande skapar genom lärande i arbete en fördjupad förståelse för vikten av att lära tillsammans med andra och vikten av eget ansvar för sitt lärande. Därmed utvecklar den studerande sin förmåga att reflektera över egna erfarenheter och skapa lärdomar ur reflektion. Den studerande får också kunskaper om betydelsen av kontinuerlig utveckling av sin kompetens i arbetsplatsbaserat och livslångt lärande.

- Delområde 9.1. Arbetsplatsen som arena för lärande och utveckling
- Delområde 9.2 Tillämpade kunskaper och färdigheter i det sociala arbetet.
- Delområde 9.3 Arbetserfarenheter och teoretiska samband